

REDAȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emerik Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Ooppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colônă 10
banii pentru o publicare. Pu-
blicările mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 8-a o scrie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se pranzumă la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Tezgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu d-nul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 59.

Brașov, Vineri 14 (27) Martie.

1903.

„Kreisrichterei“ în Ungaria.

Astăzi terminăm publicarea im-
portantului act diplomatic, redigeat
la 1883 de cancelarul Bismark, în
care acesta și-a spus vederile sale
despre politica guvernului maghiar
față cu naționalitățile din Ungaria.

În răspunsul, ce l'a dat la ra-
portul consulului general german din
Budapesta de Thielau, Bismark în-
sărcinează pe acesta a căuta privilegii,
spre a comunica vederile lui (ale
cancelarului) ministrului de instruc-
țiune Trefort, cu care consulul avusese
mai înainte o convorbire, ce a format
obiectul amintitului raport.

După ce își exprimă părerea sa
de rău asupra situațiunii elemen-
tului german din Ungaria și arată,
că nu-i poate oferi protecțiunea sa,
Bismark adaugă între altele: „Con-
vingerea mea este că pe teritoriul
coronei Sf. Stefan interesele ma-
ghiare și germane sunt nedivisibile,
ceea ce nu se poate afirma despre
cele slave și maghiare. Trebuie deci
să consider mai mult ca o părere
pripită decât politică, decât cărmui-
torii din Ungaria cred a fi obligați
să trateze toate naționalitățile nema-
ghiare în mod egal și decât pun pe
Slavii și cu Valahii!...“

Cancelarul actual, contele Bü-
low, ținându-se de principiul de ne-
interveniune și vrând a încunajura
orice ar fi putut atinge susceptibi-
litatea guvernului ungar, a aflat
de bine ca în răspunsul, ce l'a dat
deputatului Hasse, să pună înainte
autoritatea lui Bismarck și să scote
la ivelă vederile acestuia despre
comuniunea de interese germano-
maghiare, dând se pricépă celor de
la Budapesta, că față cu elementul
german ar trebui să fie mai amica-
bil, făcând distincțiune între el și
celelalte naționalități.

Acest înțeles l'au dat declara-
rilor și comunicărilor d-lui de Bülow

și cele mai multe dintre foile ger-
mane austriace, ér în deosebi ve-
chiul organ al partidului liberal
centralist, care până acuma a ră-
mas consecvent rece și indiferent
în fața strigătelor de durere ale
Germanilor din Ungaria.

Acest organ, „N. fr. Presse“,
vorbind despre enunțările din
parlamentul german și despre vede-
rile lui Bismark asupra politicei un-
gurești, espuse în documentele co-
municate de d-l de Bülow, le laudă,
le aprobază și esclamă: „Este mai
rău decât formalism birocratic („Kreis-
richterei“), este un lucru neprecu-
tat, o tăiere în propria carne, decât
Maghiarii în zelul lor de a asigura
preponderanța rasei lor, tratéză toate
celelalte naționalități într'un feliiu, pe
unul și acelaș calapod“.

E interesant și remarcabil, că
părerea acésta din urmă nu află ră-
sunet la Sașii ardeleni, nu cel pu-
țin la o parte mare a lor. Așa de
pildă și-a spus din localitate
„Kronstädter Zeitung“, reproducând
articolul amintit din „N. fr. Presse“,
află de bine a-l însoți cu următoarele
observări:

„Din parte-ne nu ne putem
identifica cu unele, ce se spun în
articolul lui „N. fr. Presse“; înainte
de toate ne repudiéză de a cere pen-
tru Germanii din Ungaria un trata-
ment mai bun, decât pentru cele-
lalte naționalități; suntem mulțumiți
decă se măsură cu egală măsură,
nu cerem mai mult decât ceea-ce
Bismark, în rescriptul său comuni-
cat de Bülow, numesce „Kreisrich-
terei“. Suntem foarte modești. Pe
noi ne mulțumesc decă se va ese-
cuta legea naționalităților simplu cu
formalism birocratic („kreisrichter-
lich“), noi nu cerem „Extra-Wurst“.
Concederea acelu minimum (adecă
simpla esecutare a legii naționalită-
ților) o cerem însă cu hotărâre...“

Diarul săsesc vorbesce aici din
pățanie și basat pe experiențele fă-

cute de decî de ani asupra măsurii,
în care „elementul asupraitor“ este
pétruns de „indivisibilitatea interese-
lor maghiare și germane“.

Bismark a cunoscut pe Ma-
ghiarii numai din contactul cu unii
dintre emigranții și politicianii lor
mai de frunte, ér Sașii și Șvabii îi
cunosc din faptele lor.

Deosebirea bate la ochi și decî
suntem dispensați a mai constata
cât de mare este.

Hasse și Maghiarii. Deputatul din
parlamentul german Hasse publică în dia-
rele din Germania acea parte din discursul,
ce l'ar fi ținut în „Reichstag“ ca
răspuns la vorbirea lui Bülow, decât în-
bolnăvirea unei rude a lui nu l'ar fi silit
să plece imediat din Berlin. Hasse spune,
că a comunicat lui Bülow cele ce avea
de gând să spună, cancelarul însă l'a de-
sfătuit, ér el a cedat. După răspunsul lui
Bülow însă n'ar mai fi putut retăce a se
plânge de următoarele:

— Bărbați de poziție foarte înaltă au
luat atitudine contra Germanilor din Un-
garia și s'au amestecat astfel în afacerile
interne ale Ungariei. Acésta se afirmă cel
puțin din parte maghiară, fără ca din
parte germană să se fi desmintit oficial
tot așa cum nu s'a dat o desmintire când
în toamna anului 1902 majorul Bülow, ata-
șat militar german în Viena, a șis cu
ocazia manevrelor din Ungaria, că guver-
nul german său împăratul german doresc
sincer construirea statului național ma-
ghiar în Ungaria, chiar și cu prețul ni-
micirii celor 2 $\frac{1}{2}$ milioane cetățeni de limbă
germană. În fine, dice Hasse, am voit să
atrag atențiunea reprezentantului politiceii
noștre esterne asupra tendenței Maghiarilor
de a nimici armata comună austro-ungară
și de a înființa armată națională maghiară
cu desființarea limbei germane oficiale.
Cancelarul imperiului ar fi fost în cele
din urmă silit a recunoște, că aici este
vorba de un interes internațional al tri-
plei alianțe, așa-dér despre un lucru, pen-
tru care imperiul german cu tot dreptul

ar fi putut ridica plângere, fără ca să fi
trebuit a-se amesteca în afacerile interne
ale Ungariei.

Românii macedonenii. Reprodu-
cem din noul diar „Reforme“, ce a înce-
put să apară în București, următoarele:

„Totă lumea se intereséză astăzi de
felul reformelor și de modul cum acele re-
forme au să se aplice în împărăția oto-
mană.“

Și noi Românii, aflători în acel im-
periu de 2000 ani, deși neajunși cu toții
la conștiința națională, ceea-ce nu o pot
spune nici Bulgarii, nu putem sta, nu ne
este permis a sta indiferenți. Și noi cerem
reforme.

Principala reformă pentru noi este
recunoșterea naționalității românești în
împărăția Sultanilor prin acordarea drep-
tului de a avé și noi biserica noastră na-
țională cu toate drepturile și privilegiile,
de care se bucură celelalte biserici auto-
nome, celelalte naționalități favorizate.“

Politica Germaniei față cu Ungaria.

Actele din timpul lui Bismarck.

— Fine. —

La raportul acesta, cancelarul impe-
riului, principele Bismarck, a trimis cu
data 2 Martie 1883 consulului general
imperial din Budapesta, de Thielau urmă-
toorul ordin:

„Raportul D-vostre cu data 22 l. tr.
l'am primit și sunt de acord cu felul, în
care v'ați pronunțat față cu ministrul
Trefort părerea D-vostre personală în ces-
tiunea școlară ungară. Vă rog, ca la cas
de s'ar oferi privilegii să mai discutați în
acéstă cestiune cu d. Trefort, să nu-i
amintiți espres, că ați primit vr'o însărci-
nare, dér totuși să-l faceți a înțelege,
că sunteți informați despre felul nostru
de a vedé și vă comunic în ce privesc
detailurile, următoarele:

„Guvernul ungar nu trebuie să atribue
vr'o importanță politică manifestelor Schul-
verein-ului și să nu le exagereze însem-
nătatea. Nu cunosc încă textul acelor
publicațiuni și nici colegii mei n'au luat
cunoscință oficială despre scrierea profe-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Vânturi locale.

De G. Todică.
(Urmare).

Când începură Englesii războiul lor
de opiu cu Chinezii și constrînseră pe îm-
păratul Chinei să concédă supușilor săi de
a-le cumpăra veninul*, îi apucară la gura
fluviului Canton un tifon tot atât de gróz-
nic, ca și cel amintit mai sus.

Viforul se scorni pe la améđi, adéne
scurmând apele toate. Valurile prăbușiră
orașul Canton. În nici o stradă nu rămase
nimic nemăturat ce se puté mătura, și cu
deosebire casele amărite și colibele óme-
nilor amăriți. Numărul ómenilor dispăruți
se urca la patru-deci de mii.

Uraganele Oceanului indic, cari atacă
cu deosebire insulele Bourbon, Mauritius

* Rentabil articol de comerț, avénd In-
dienii și Chinezii obiceiul monștru de a-se îmbéta
cu opiu, procedură analógă cu tot atât de mun-
strușoa noastră consumare de alcool, nicotină, ca-
feină și absint.

și Madagascar, sunt tot atât de furióse ca
și cele din marea chineză. Mai vrășmașe
sunt totuși cele din apele Indiei vestice,
începénd de pe la gradul al doi-spre-đe-
celea, lățime nordică, în sus, încât tot li-
toralul golfului de Mexic până către strîm-
tóra Dariei, e espus vijeliei acestei
furtuni.

Periódă uraganelor de pe litoralul
Mexicului cuprinde lunile Maiu, Iunie,
Iulie, August, Septemvrie și Octomvrie,
luni înadins botezate „ale Uraganelor“, în
decursul cărora navigația se restrînge la
minimum posibil. În semestrul amintit, când
sórele își desvóltă cea mai mare căldură
pe emisfera de nord, se adună peste
India vestică uriașe masse de umeđelă
aduse de vânturile alizee. Peste marea
caribică și golful de Mexic, cele mai calde
basenuri de apă de pe tot rotogolul păm-
ântului, li-se adaug vaporii de apă în tot
atât de colosală cantitate. Încăldită din
ce în ce și ajunsă la saturațiune, acéstă
umeđelă se descarcă în urmă în torente
de ploii, însoțite de fenomene electrice
înspăiméntătoare.

Fenomene speciale ale Uraganelor
sunt așa numitele „tornado“, acele înfri-
coșate volburii, din cari una pustii în 27
Maiu 1896 orașul St.-Louis, ér în 7 Sept.
1900 orașul Galveston aprópe cu desévri-
șire. Puterea acestora nu zace atât în iu-
țela progresivă, cât mai mult în iuțela
lor de rotațiune. Asemenea volburilor, ce
se ivesc din vreme în vreme pe drumu-
rile nóstre, observăm și la tornado o miș-
care rotativă în jurul unei osii verticale
său pieđișe și o a doua mișcare — a ace-
tei osii însa-și, în sens orisontal, progre-
sând întreg tornadul de la răsărit către
apus, dér mai ales în direcții determinate
de condițiile barometrice și configurați-
unea topică a locurilor respective.

Berghaus ne amintesc un tornad,
care atinse insula Barbados în anul 1790
și ținú două zile și două nopți. Puterea
vântului fú atât de gróznică, încât din 11
biserici și 2 capele abia mai rămaseră
doué; capitala Brudgetown fú nimicită
aprópe total, căci după vifor nu mai erau
decăt 30 de case. Castelul, bateria portu-
lui, forturile, localul primăriei, temnița —

tóte se dărmară în decursul tornadului,
perind la 3000 de ómeni în furtună.

Un cas analog de pe insula Cuba ne
amintescă căpitanul Wilson.

Fusese tocmai într'o societate ve-
selă, la o „Hocienda“, câte-va miluri de
la Port del Principe. Se întorcea îndérét
pe ghicul său (un fel de gondolă pentru
plimbări pe mare) și în scurtă vreme,
ajutat de matrozii ageri, putea debarca la
fregata ancorată la 7 kilometri de la țerm.
Bătea un vânt cald, încât feciorii își des-
brăcară jachetele pentru a nu-i înfierbenta
prea tare lucrul. Nori negri acoperiau ori-
sonul către méđă-nópte. „Mánați sprinten
feciurilor, díse căpitanul, căci ne apucă un
tornad vrăjmaș“.

În puține minute întunecară norii tot
ceriul. Personalul ghicului mai observau
conturele corabiei, se mai vedeau și pe
sine, dér în scurtă vreme li-se apropiă o
negură désă, fioróșă.

Fără de a se simți nici un vânt re-
marcabil, începú marea a se neliniști și
căpitanul nu mai scia cum să îndrepte
ghicul pentru a întémpina cu succes toate

sorului *Heintze*, care înainte de asta cu un an a provocat atât sânge rău în camera ungară. La diferitele adrese trimise autorităților nu s'a dat răspuns (Glossa principelui Bismarck: Deja în ordinul de la 3 Februarie 1882 către prințul *Reuss*: „Cum nu s'a dat răspuns nici la broșurile și apelurile trimise nouă de ani de zile de către persoane private“). *Un profesor poate să vorbească într-o societate foarte multe, așa că nici de ce miniștri nu pot lua răspunderea pentru cele făcute de el* (Ilaritate), și chiar și guvernul ungar are de a face cu deputații, cari nu se lasă a fi disciplinați în interesul statului. Numele lui *Bunsen* nu i-ar fi făcut d-lui ministru nici o impresie, decât ar fi vădit din almanachul parlamentului, că numitul deputat este secretar al societății de ajutorare pentru Prusia de ost, membru în comitetul fundației *Victoria*, vicepreședinte al fundației *„Împăratul Wilhelm“*, membru în comitetul societății din Berlin pentru ajutorarea săracilor, membru în comitetul societății africane, membru în administrația *„Asilului“* din Berlin, vicepreședinte al societății pescarilor germani, președinte al societății pentru navigația pe fluvii, precum și al societății de economii pe rabat,—ca să nu uităm că este membru onorar la societatea *Cobden* și este și deputat. (Ilaritate sgomotósă). Chiar și o persoană mai talentată, de cât densusul, abia ar fi capabilă a face ceva ispravă în toate direcțiile acestea. *Gneist*, care în comparație cu *Bunsen* vine într-o altă categorie, în ce privește talentul, aparține oratorilor ér importanța lui în Reichstag nu este a se atribui judecății sale politice, ci cunoștințelor sale pozitive și oratoriei lui. *Noi primim cu regret la situația, în care este adus elementul german din Ungaria, însă nu putem interveni în favorul lor, cum nu putem interveni nici în provinciile rusești de pe litoralul mării de ost.* În acestea din urmă nu putem interveni, fiindcă prin intervenția noastră am deteriora și mai mult situația, ér în Ungaria nu putem interveni, fiindcă întărirea și unității imperiului ungar îi atribuim o așa de mare importanță politică, în cât față cu acesta, necesitățile inimii noastre rămân pe a doua linie. (S'auđim! S'auđim.)

„Cumpănirea politică a lucrurilor ne-a adus la convingerea, că pe teritoriul coronei s. *Stefan interesele maghiare și cele germane sunt inseparabile.* Nu se poate dice însă același lucru despre interesele slave și cele maghiare. Trebuie să susțin așa-dér, că este mai mult o concepție pripită, de cât o concepție de bărbat de stat, decât în Ungaria sunt de părere, că ar fi obligați să trateze deopotrivă toate naționalitățile nemaghiare și să pună pe Germani în aceeași categorie cu Slavii și Valahii. *Maghiarii și Germanii în Ungaria sunt avisați unii la alții,* nici una

talazurile. Frică mortală cuprinse inimile tuturor. Matrozii șopteau și se rugau, *Wilson* abia mai avu prezența de spirit să le grăiească o vorbă de îmbărbătare, să le insuflă curaj și tărie. Zădarnică totă îmbărbătarea, căci de-odată porni vântul. Valurile se svêrliau la dreapta și la stânga, aruncând luntrea la înălțimi amețitoare și cufundându-o de-a dreptul la abisuri înflorătoare, încât ómenilor le părea, că nu cad, dér că cineva lându-le razimul de sub dênșii, în tot decursul căderii sbórá liber în aer, până când luntrea, isbită din nou de furia valurilor, îi lovia de gândia, că li-se rupe șira spinărei în dece.

Orî-ce cărnuire a luntrei deveni imposibilă în mânia tuturor sforțărilor extreme, ce puse personalul.

Dată barca de-a rotogolul, se auđi un țipet gróznic și scurt după aceea un al doilea: semn, că doi ómenî fură sfășiați de pesci, de vreme ce între împrejurări normale mateloții nu sbiéră cădênd în apă.

Wilson se prinse instinctiv de o demijană, în care fusese rachiu, și ajutorat de avantajul apei sărate, se puté ținê

nici alta însă din aceste două naționalități nu este avisată la Slavî. La acești din urmă Ungaria, cu situația ei peninsulară, încunjurată de masse slave, nu va găsi razim sigur în potrița cotropirei slave.

„Póte veți găsi privilegiu D-vóstrê, care uitați, că d. Trefort a proclamat axioma tratării egale și care puneți această axiomă în contul altora, de cari vor fi destui, veți găsi privilegiu đic, să-i comunicați d-lui ministru, că și noi avem belelele noastre cu doctrinarii, cari vrêu să forțeze organismul viu și variu al statului în nisece regule mecanice, și că noi ne-am deprins a da numirea de „Kreisrichterei“ (concepție de judecătore de ocol) unei asemenea ignorări a exigențelor politice și tágade a orî cărui simț politic.

„In sfârșit, vê rog, să repetați d-lui ministru asigurarea, că noi acum, ăă și mai înainte *ne vom abține de orî-ce critică contra măsurilor luate de guvernul ungar,* chiar și în cazul, când acelea ar provoca displicerea opiniei publice de la noi, precum nu ne vom lăsa induși în eróre în judecarea obiectivă a raporturilor dintre Ungaria și Germania nici prin aprecierile ostile, cari s'ar manifesta acolo contra noastră“.

Dintr'un alt act al lui *Bismarck* cetit de *Bülow* tot cu această ocaziune se vede, că *Bismarck* auđind pe cale privată de o enunțiațiune a lui *Andrassy* referitoare la veleitățile imperiului german față cu Nemții din Austria, îl asigură pe ambasadorul din Viena că asemenea veleități Germania n'are și că atât pentru Austria, cât și pentru Sașii din Transilvania urmêză politica ne-intervențiunei. Cu această ocaziune relevêză simpatia ce a avut-o în tot-deuna *Bismarck* pentru influința îndreptățită a părții transilvitane a monarhiei austro-ungare.

Socialiștii și guvernul.

În ședința de Marți a dietei, deputatul baron *Ivor Kaas* (partidul popular) a adresat ministrului-president *Coloman Szell* o interpelație privitoare la uneltirile socialiștilor. Interpelația a fost introdusă printr'un lung discurs, în care br. *Kaas* a afirmat cu doveđi, că *conducătorul socialist Bokanyi Dezsó și alți doi soți ai săi sunt spionii poliției din Budapesta, cari primesc lêfă lunară de câte 150 fl.* Acesta a eșit la ivêlă în 1898, când un diarist din provincia a fost adus la Budapesta, ca prin conferirea unui post în ministeriu, să-i astupe gura și să nu mai fie incomod pentru guvern. În biroul de presă de la președinția ministeriului nu se afla nici un loc vacant, și diaristul fú trimis la căpi-

fără multă sforțare pe suprafața mării. Iși păstra decî cumpêtul auđind vuetul și urletul viforului și aruncat fiind de valurile apei, cât ici, cât colo. După o vreme anumită, de grele clipe, fioróse, auđi trosnet de arborî, ropot de case prăbușite, din cari deduse imediat, că uraganul l'a împins către țermure. De odată se ivi un val afurisit, îl isbi de mal cu atâta furie, încât *Wilson* își pierđu conștiința, de-abia fiind desmorțit hât târđiu... de rađele sórelui.

Se trezi cu durerile în óse pe un țerm nășipos și cu totul strêin. Marea era liniștită de gândea, că n'a fost în stare decât să legene o barcă ușoră. Dér când se ridică și privi în dreapta și în stânga, observă numai decât pustiirile grozave ce le făcuse. Jur împrejur erau sdroburî de năi și de luntre. Asemenea grindinei, volbura luase de-alatul însula pe o șirincă de șese miluri și rase totul din cale-i. Vile de pétră, șopróne de scânduri și mori de lemne: totul se spulbera, cum se spulberă plêva dinaintea vântóselor.

(Va urma)

tânatul poliției. Aici căpitanul suprem i-a spus:

„D-ta vei fi membrul poliției politice și vei primi 150 fl. lunar. Întră în redacția diarului „Magyarország“, decât va trebui chiar și fără plată, apoi îți vom spune, despre ce se ne dai informațiuni“.

După cugetare de-o đî diaristul a declarat șefului poliției, că nu primesce ofertul.

— De ce, đise căpitanul, când noi avem și alt-fel de ómenî?

Căpitanul suprem i-a arătat atunci chitanța unui fost deputat, apoi a conducătorului socialist *Bokanyi Dezsó*, și chitanțele altor doi socialiști.

Cuvintele baronului *Kaas* au produs senzație în dietă și consternare pe băncile guvernamentale. Oratorul spune, că ceea-ce mai ales l'a îndemnat să facă aceste descoperiri, este rolul, ce l'au jucat socialiștii în evenimentele ultimelor đile agitate. Oratorul se referă între altele la adunarea socialiștilor de *Duminecă*, în care s'a ațîțat contra averei, confesiunei și clasei. (Unde-s procurorii? — Culeg.)

Drept aceea interpelêză pe ministru-president *Szell*, decât e aplecat a-și căștiga dovadă autentică despre aceea, că în adunarea socialiștilor s'a făcut agitație contra religiunei și bisericei, și decât prin acesta s'a păcătuit contra ordinei de stat, — și decât da, ce măsuri are de gând să iee?

Ministrul-president *Col. Szell* răspunde, că nu scie ce s'a întêmplat la 1898, că ce fel de legături erau atunci între căpitanul suprem și între conducătorii socialiști. Respinge însă bănuieľa, că el ar avê legături cu socialiștii. Nu vrê nici să critice discursurile, ce s'au ținut la meetingul socialiștilor. Va ceti însă vorbirile, așa precum îi vor fi prezentate de organele oficiale, și decât va fi necesar, are să facă dispoziții.

Bartha Miklos spune, că social-democrații au legături cu poliția, ei demonștrêză în contra emblemelor naționale, sfășie stîndardul național maghiar, și se înrolêză sub stêg roșu. Socialiștii țin adunări, rostesc discursuri trădătore de patrie, pe cari poliția le tipăreșce în decî de mii de exemplare, făcêndu-se ast-fel propagandă socialistă pe banii țerii. Cei-ce n'au nici Dumneđu, nici patrie, nici religie, trebuie scoși afară din țerà.

Rêspunsul ministrului *Szell* fú luat la cunoștință, și br. *Kaas* încă se declară mulțumit.

*

Mai notăm, că șeful poliției din Budapesta *Rudnay* publică o declarație în care afirmă, că cele ce le-a istorisit br. *Kaas* despre el și *Rokanyi* sunt lipsite de orî-ce temei și că poliția din Budapesta n'are serviciu de spionî politici. — În același timp publică și *Rokanyi* o declarație în care dice, că sunt calomni afirmările baronului *Kaas*, mai ales afirmarea, că ar căpêta 300 cor. lunar de la poliție.

Evenimentele din Balcani.

O telegramă din Constantinopol spune, că ambasadorul rus a comunicat Porții, că a fost încunoscițat de consulul rus din *Pristina* despre înțelegerea intervenită între Albanesi din *Lusica* și *Djaco*, de a se opune contra acțiunei reformelor. Pórta a asigurat din parte-i, că îndată ce timpul va fi favorabil, *Schemzi-Pașa* va porni cu 10 batalióne din *Anatolia* contra Albanesilor, spre a procede, în cas de necesitate, contra lor, cu aceeași energie ca altă-dată *Dervich Pașa*.

Inspectorul general *Hilmi-Pașa* va pleca în curênd la *Mitrovița*, *Ippek* și *Djaco* în scop de a liniști pe Albanesi. În cas când călêtoria lui ar rămâne fără rezultat, Pórta pare firm decisa a înăbuși prin mësuri militare, din cele mai rigurose, opoșiția Albanesilor contra esecutării reformelor.

Diarele turcesci sunt informate, că au sosit aci cunoscutul *Mufti* din *Prizrend* *Mahmet Emin Effendi* și *Riza Bey*. Pro-

babil, că sunt însărcinați cu vre-o misiune din partea opoșițiunei albanese.

„*Kölnische Zeitung*“ scrie, că după scirile cele mai nouș sosite din *Macedonia*, autoritățile lucrêză pe capete la introducerea reformelor. Chiar și consuli marilor puteri recunosc, că inspectorul general *Hilmi-Pașa* se devotêză cu trup și suflet misiunei sale și lucrêză cu mult tact și pricepere. *Hilmi-Pașa*, după cum se spune, a reușit până într'atâta să potolêscă pe Albanesi — cari se aprind ușor — încât nu mai e de temut din partea lor, că se vor deda la acte de violență. Situația inspiră temeri numai din cauza agitațiunei bandelor, cari nu mai încetêză și cari, după cum afirmă *Turcii*, e alimentată mereu din *Bulgaria*.

Telegrama mai observă, că e o cestiune de drept, ca să se lase *Turciei* mâna liberă, ca să procede fără milă spre a înăbuși agitațiunile bandelor macedonene. Încheiând, telegrama reproșêză diarului „*Le Temps*“, că a sfătuit *Grecia* de a se uni cu populațiunile slave din *Macedonia* contra *Turciei*.

SCIRILE DILEI.

— 13 Martie v.

Bülow felicitat de stndenții maghiari. Tinerimea universitară maghiară din *Budapesta* a adresat contelui *Bülow* o telegramă, în care își exprimă recunoștința pentru cuvintele, ce le-a rostit în parlament în favorul Ungurilor.

Deputație monstră la un fișpan. În đia de 24 Martie, după cum scriu foile maghiare, s'a prezentat o deputație de 1000 țerani la fișpanul *Désy Zoltán* din *Deși* spre a-i mulțumi pentru ajutorul, ce l'a mijlocit pentru cei păgubiți de inundația *Someșului*.

Poliția din România. Regele a semnat decretul pentru noua mișcare, ce se va face în poliția generală a statului, în conformitate cu noua lege de organizare.

Sunt copiii ai statului? În desbaterea asupra congregațiunilor franceze, raportorul *Buisson* a susținut, că „copiî nu aparțin părinților, ci statului“. Diarul „*Figaro*“ persiflêză în ultimul său număr pe *Buisson* și observă ironic, că copiiî sunt asăder ai lui *Combes*, ai lui *Jaurès*, ai orî-cărei adunări socialiste, cari pot să facă cu ei ce vor, — numai ai părinților nu sunt. Ceea-ce susține *Buisson*, — dice „F-o“ — nu este decât un plagiat din *Platon*, care în *Legile* sale (c. VII) dice, că „copiî aparțin mai mult patriei, decât părinților“. Deosebirea este numai, că doctrina lui *Platon* era logică, deórece în „*Republica*“ sa proclamase comunitatea bărbăților și a femeilor, așa că părinții și copiiî necunoscêndu-se reciproc, nu se sciau care a cui e. În cele spuse de *Buisson* însă nu este nici o logică. „F-o“ citêză mai multe articole din legile aduse de *Ludovic XIV* la 1685 și 1686 contra *Hugenoților* și arată, că legile de la 1903 nu sunt, decât plagierea acelor legî. Interesantul articol e semnat de *Jules Roche* și se termină cu cuvintele reproduse în numărul nostru de ieri.

Nou avocat. D-l Dr. *Iuliu Coste* a depus cu succes în đia de 24 Martie a. c. esamenul de avocat în *Budapesta*.

Un revoluționar macedonean la Ungheni. „Evenimentul“ din Iași spune, că *Marți* a încercat să între în România prin punctul *Ungheni* revoluționarul macedonean *Ivan Ilof*. Autoritățile de acolo însă au refuzat să admită intrarea lui în țerà, deórece n'avea pe pasaport viza consulatului român din *Odesa*.

Asasinul Străchinêscăi a fost prins. Prefectura județului *Ilfov* a pus mâna pe un óre-care *Dumitru Cojocaru*, care este autorul asasinatului din strada *Teatrului*. La interogatoriu a încercat la început să tágăduêscă, dér a cedat în

**Dela „Tipografia A. Mureșianu“
din Brașov,
se pot procura următoarele cărți:**

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga și lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru comandație.)

„**Considerațiuni istorice asupra asociațiunii popoarelor** și aplicațiunile lor la **natiunea noastră**“ de **Ioan Clineu** profesor în București. Prețul 2 cor. (+ 10 bani porto.)

Cartea Sătenului, romanele de **Em. Pârdeanu** cor. 1 (pl. 5 b. porto.)

„**In veltore**“ romanele și impresii de **Vlahuță**, cor. 1.25 (porto 10 b.)

„**Amicul tinerimei**“, Anul I. fâșie de cunoștințe folositoare de **prof. I. Moisil** legat în păreți tari costă 5 cor. (por. 20 b.)

Povestea despre prințul Ahmed al Camel sau **Pribeagul îndrăgostit** Tradusă de **Dr. T. Prețul** 60 b. (+ 6 b. porto.)

Buchetul, culegere de cântări bătrânești și naționale de **I. Pop Reteganul**. Prețul 50 b. (cu porto 56 b.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viața Românilor bihoreni, de **L. Rudow-Suciu**. 148 pag. 8°. Prețul. 1 cor. (+ 10 b. porto.)

125 chiuturi de cărți strigă feciorii în joc, de **I. P. Reteganul**. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Noapți de érnă romanele pentru popor, de **George Simu**. Conține romanele cu tendințe morale. Form. 4° 250 pag. Prețul cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opșaguri, cât cioplit, cât pilite și la lume împărțite, de **I. P. Reteganul**. Vre-o 60 de poezii glumețe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Schițe din Italia de **Teodor Bulc**, prețul 2 cor. (+ 20 b. porto.)

Amintiri din Grecia de **Teodor Bulc**; prețul cor. 1.20 (plus 10 b. porto)

Poesii populare despre **Aram Iancu** adunate și publicate de **Simeon Fl. Marian**. Prețul 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someșană, poezii populare din jurul Năsăudului, culese de **Iuliu Bognariu**. Prețul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos și artă de **prof. Dr. Iosif Blaga**. Prețul corone 3.60 (plus 30 b. porto.)

Dracul, romanelă de **V. R. Butiiescu**. Are tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 20 bani (cu porto 25 bani.)

Țigani, schiță istorică, de **I. P. Reteganul**. Prețul 1 cor. (+10 bani porto.)

Cuvinte de aur sau **învățătură înțelepte** date de un părinte fiului său. Din operele lui **I. H. Campe**, tradus în limba română de **Ioan Senea** preot gr. cat. în Seplai. Cu permisiunea prea Venerabilului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Excursiuni pe muntii Terei Bârsei și ai Făgărașului din punctul „La om“ de pe „Buceci“ până dincolo de „Negoiul“. Descrieri, întregite cu schițe istorice despre Castelele și țera Făgărașului de **I. Turcu**, protonotar pensionat al comitetului Făgăraș. Prețul 2 lei plus 10 b. porto.

Cartea Ilustrată pentru copii și copile de **George Simu**. Această broșură conține poezii istorice și morale spre excitarea gustului de cetit la copii. Prețul 50 bani (+ 56 b. porto.)

Trandafiri și Vioarele. Poezii populare culese și ordonate de **Iancu Pop Reteganul**. Edit. III. Prețul redus 60 bani (+ 10 b. p.)

Versuri de dor, adunate din poezii române de **A. Prețul** 50 bani (+ 5 b. porto.)

Doi prinși în cursă, comediă într'un act de **A. Kellner** localizată de **I. Em. Bobancu**. Prețul 24 bani (+ 3 b. porto.)

Dr. Iosif Frapparti prelucrată de **Ioan Papiu**. Prețul 60 bani plus 10 bani porto.

Dialegul Țiganului cu **Sân-Petru** la porța raiului său glume și petrecere de ajuns. Manual lucrat după biblia țigănească de **Aron Boca Velchereanu** 50 bani plus 5 b. porto.

Din trecutul Silvaniei. Legendă de **Victor Russu** 2 cor. plus 10 b. porto.

Dinu Milian roman. Nenuica sfânt. de **Const. Mille**. Prețul 2 cor. plus 10 bani porto.

Feciorul Popei. Facerea Joiței. O dragoste a veacului. **Rochia Catiței**. **Amedeo Madini**. Din viața tristă. După natură. **Bacalaureatul**, de **Const. Mille**. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

Proba de foc comediă într'un act după **A. Cotzebue**, localizată de **Irina Senea** n. **Bogdan** 30 b. plus 10 b. porto.

Buna chivernisală, carte pentru toți întocmită după ideile lui **Sam. Smiles** de **Theodor V. Păcășianu**. 40 bani plus 5 b. porto

Monologuri în versuri seria a 2-a după **Auguste Vaquerie**. **Eugene Manuel**, **Uhl-land**, **Emile Goudean**, **E. Grenet-Dancour** și **L. Raibonne**, de **Nicolae Țincu**, 1 cor. plus 5 b. porto.

Istoria lui Stan Pățitul. Partea a II-a. **Femeia** în versuri pentru popor de **I. Tom**. **Totaa învățator**, preț. 20 b. plus 3 b. prt.

Buchete de flori, culese din grădina limbei române pentru copii. fascicola III. de **I. T. Totan**, inv. Ed. I. Pr. 20 b. porto 5.

Poesii, de **Bolintineanu**. **Bătăliile Românilor**, II. Prețul 1 cor. (plus 10 b. porto.)

Juvenilia, proză și versuri, de **Sextil Puscariu**. Prețul cor. 1.60. pl. 20 b. porto.

Opiniunea publică, conferința ținută a **Athenei române** de **C. Dissescu** la 27 Februarie 1885 prețul 50 b. plus porto 5 bani.

Imbunătățirea stărei sătenilor de **Gr. G. Pencescu**, prețul 50 b. + 5 b. porto.

Nu mă uita! Colecțiune de versuri pentru ocazii funebre. Aranjată prin **N. F. Neorufiu**. Edit. IV. Prețul 50 bani. (+ 5 b. p.)

Pribeag, ediția I-ă de **Ioan Iosif Scopol** Preț. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

Poesii de **A. A. Macedonski**. Preț. 3 cor. pl. 20 b. porto.

Scriitori, cititori și critici de **N. Rădulescu-Niger** 50 b. plus 5 b. porto.

Lira Sionului sau **cântarea sărbătorilor** de **Aron Boca Velchereanu** 50 b. plus 10 b. porto.

Bocete adăcă Cântări la morți, adunate de **I. Pop-Reteganul**. Prețul 80 bani. (+ 10 b. p.)

Cu vârfu penei, scrieri satirico-humoristice de **Antoniu Pop** 1 Cor. plus 10 b. porto.

Poesii de **Vasile Ranta Butiiescu**. Edițiunea „**Amicul Familiei**“. Prețul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

Umbre și lumină poezii de **Em. Păcășianu**, cor. 2.50 (porto 20 b.)

Asupra situațiunii, articoli și foișore de **Ion A. Lăpedat**. Preț. 40 b. pl. 10 b. porto)

Istoria legii noue scrisă de **Dr. Victor Szmigelski**. Tomul II: **Isus ca preot**. Cu aprobarea Prea-venerabilului Ordinariat metropolitan gr. cat. de **Alba-Iulia și Făgăraș**. Prețul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

Infanța franceză în România de **Al. Xenopol** profesor la universitatea din Iași. Cu 50 b. + 5 b. porto.

Români Seceleni. Causa decadenței lor economice și mijlocele de îndreptare. Disertațiune de **Ioan I. Lăpedat**. 30 bani plus 5 bani porto.

Tribby, roman în românește de **Afin aela Tusna**. Prețul 2 cor plus 20 bani porto.

„**Pe pragul mormântului**“, de **preotul G. Simu**, conține versuri funebrele pentru popor și pentru inteligență. Pr. 50 bani (+ 6 b. porto.)

Proză și versuri, fabule de **Gr. M. Alexandrescu** prețul 30 b. plus 5 b. porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Martie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	121.35
Renta de corone ung. 4%	99.50
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	92.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	99.45
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	94.10
Bonuri rurale croate-slavone	99.25
Impr. ung. cu premii	200.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	158.50
Renta de hârtie austr.	100.70
Renta de argint austr.	100.70
Renta de aur austr.	121.70
Rente austr. 4% de corone	101.20
Losuri din 1860.	154.—
Acții de-ale Băncii austro-ungară	15.99
Acții de-ale Băncii ung. de credit	749.50
Acții de-ale Băncii austr. de credit	689.25
Napoleoniori	19.09
Mărci imperiale germane	117.05
London vista	239.92 1/2
Paris vista	95.40
Note italiene	95.40

Cursul pieței Brașov.

Din 23 Martie n. 1903

Bancnot rom. Cump.	18.94	Vënd.	18.98
Argint român.	18.70	„	18.80
Napoleoniori.	19.04	„	19.08
Galbeni	11.20	„	11.30
Mărci germane	117.—	„	111.08
Ruble Rusesce	—	„	—
Lire turcesce	21.40	„	—

ROMÂNIA
Primăria comunei Constanța.

PUBLICAȚIUNE.

Caetul de sarcini pentru darea în concesiune a iluminatului orașului Constanța cu gaz și cu electricitate, séu cu ambele de-odată fiind aprobat de Consiliul Technic Superior prin Jurnalul No. 28/903, și de D-I Ministru de Interne prin ordinele No. 2536 și 3554/903, se publică spre cunoștința generală că pentru darea acestei concesiuni pe o durată de 45 ani, se va ține, conform decisiunii Consiliului Comunal din ședința de la 26 Februarie a. c. **licitațiune publică în cancelariile acestei Primării**, strada Carol I Nr. 48, în ziua de **Luni în 28 Aprilie (11 Maiu) orele 3 p. m. precis.**

Licitatiunea se va ține cu oferte sigilate și în conformitate cu dispozițiunile art. 68—79 din legea asupra Comptabilităței Generale a Statului. Supra oferte nu se primesc.

Concurenții, spre a fi admiși la licitațiune, vor depune la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, séu la oră ce altă Administrațiune financiară, o garanție în numerar séu în efecte publice garantate de Stat în sumă de (80.000) opt-zeci mii lei, prezentând recepisa de depunere odată cu oferta.

Concurenții mai sunt dator să prezinte Primăriei certificate legalizate în regulă, emanând de la autoritățile competente din țera de origine, ér Societățile Statutele de organizarea lor, prin care să probeze că dispun de mijloce suficiente și de capacitatea de a întreprinde lucrările ce fac obiectul acestui caet de sarcini.

Concurenții fără referințe serioase nu se admit.

Ofertele în plic sigilat vor fi depuse séu vor parveni la Primăria Constanța cel mai târziu la data și ora fixată mai sus și vor fi adresate:

Domnului primar al orașului Constanța

La Constanța

(România)

ele vor purta mențiunea:

„Ofertă pentru concesiunea iluminatului cu gaz séu cu electricitate, séu cu ambele de odată a orașului Constanța“.

Ofertele primite la Primărie după ora și ziua licitației, și cele care nu vor fi însoțite de recepisa constatătoare de depunerea garanției, vor fi considerate ca nule și neavenite.

Comuna își rezervă dreptul de a alege printre ofertele primite pentru iluminatul cu gaz séu cu electricitate, oferta pe care o va găsi cea mai convenabilă fiind semă nu numai de preț, ci și de avantajile sistemului oferit.

Caetul de sarcini se pôte vedé în cancelariile Primăriei orașului Constanța în toate zilele de lucru de la orele 8—12 a. m. și de la 2—6 p. m.

p. Primar, **I. SĂNTU.**

Secretar, **ST. DAN.**

Nr. 10345—1903 Februarie 27.

1—5,(907).

Săpun SCHICHT.

M A R C A :

Cerbu și séu și Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor
și prin urmare și
cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vătămătoare.

Se capătă pretutinden!

La cumpărare să se observe, ca pe fie care bucată de săpun să fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

46—00,(725),

A V I S.

Prenumerațiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și reînnoi oră și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenți să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca expedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arete și posta ultimă. **Administraț. „Gaz. Trans“.**